

ΤΟ ΠΕΤΑΓΜΑ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ

20
ΧΡΟΝΙΑ

Καλή Ζωή
στην Κοινότητα

ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2022

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εργασίας
και Κοινωνικών Υποθέσεων

Χαιρετισμός της Προέδρου του Συλλόγου Πέταγμα

Αγαπητοί Σύεδροι,
Με πολλή χαρά σας
καλωσορίζω στην
Ημερίδα μας και
σας ευχαριστώ μέσα
από την
καρδιά μου για την
τιμή που κάνετε
στο ΠΕΤΑΓΜΑ να
βρίσκεστε σήμερα
μαζί μας.

Μας τιμούν με την παρουσία τους εκπρόσωποι της Πολιτείας, από Κρατικούς Φορείς, Υπουργεία, Περιφέρεια, ΕΟΠΠΥ, οι οποίοι πραγματικά είναι πάντα υποστηρικτικοί.

Επίσης Φορείς εκπροσώπησης του Αναπηρικού και Γονεϊκού Κινήματος, εκπρόσωποι Κοινωνικών και Γονεϊκών Φορέων σαν εμάς, επαγγελματίες του χώρου, καθώς και οικογένειες, φίλοι και εθελοντές.

Μεταξύ μας υπάρχει μία συνεχής επικοινωνιακή συνεργασία για τον απώτερο κοινό σκοπό, να εντάξουμε τους ανθρώπους που υποστηρίζουμε στην Κοινότητα. Παρουσιάζονται επίσης κάποιοι άνθρωποι πολύ σημαντικοί για εμάς, οι χορηγοί μας, που μας στηρίζουν όχι μόνο οικονομικά αλλά και ηθικά. Μας δίνουν δύναμη γιατί πιστεύουν σ' εμάς και στο έργο μας και συμβάλλουν να αναπτυχθούμε ως Φορέας.

Οι παρευρισκόμενοι σε αυτή την αίθουσα είμαστε συνοδοιπόροι σε αυτό το καταπληκτικό ταξίδι, που αναβαθμίζει τη ζωή των παιδιών μας, όλης της οικογένειας και μας κάνει παράλληλα μια καλύτερη κοινωνία.

Όλοι εμείς στο ΠΕΤΑΓΜΑ αναπολούμε τα 20 χρόνια λειτουργίας μας με συγκίνηση και ικανοποίηση γιατί μπορέσαμε να αντιδράσουμε και να μην ακολουθήσουμε άβουλα τα ισχύοντα ανεπίτρεπτα καθεστώτα στο χώρο της αναπηρίας. Μέσα από σκληρή αλλά παραγωγική δουλειά μπορέσαμε να εξασφαλίσουμε την καλύτερη δυνατή ζωή για τα ανάπηρα παιδιά μας και να χαρίσουμε στα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς μας ισορροπία και σιγουριά.

Αγαπητοί σύεδροι, αγαπητοί φίλοι, βρισκόμαστε όλοι εδώ για να ανταλλάξουμε γνώσεις και εμπειρίες. Να δούμε ποιες είναι οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε σήμερα και πως οραματιζόμαστε το αύριο των Υπηρεσιών Στέγασης στην Ελλάδα.

Εύχομαι στο τέλος της Ημέρας να φύγουμε όλοι με «τροφή για σκέψεις» και ο καθένας μας με κάποιες δικές του καινούργιες ιδέες.

Κούλα Ιωάννου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

08:45 - 09:45	Εγγραφές
10:00	Καλωσόρισμα από την Πρόεδρο κ. Ιωάννου
10:00 - 10:45	Χαιρετισμοί

1. Τα πρώτα βήματα.

Συντονισμός: Γιώργος Σταμάτης, Γενικός Γραμματέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Καταπολέμησης της Φτώχειας Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων

10:45 - 10:50	Βίντεο ιστορικής αναδρομής
10:50 - 11:00	«Πως ξεκινήσαμε» Κούλα Ιωάννου, Πρόεδρος Συλλόγου Το Πέταγμα
11:00 - 11:10	«Η συμβολή του Ιδρύματος Θεοτόκος» Ερωτόκριτος Νεόφυτος, Πρόεδρος Ιδρύματος Θεοτόκος
11:10 - 11:20	«Η πολιτεία αφουγκράζεται τις ανάγκες των οικογενειών» Γιώργος Κωνσταντόπουλος, πρώην Υφυπουργός Υγείας
11:20 - 11:30	«Βοηθώντας τις οικογένειες να ξεκινήσουν» Bob Rhodes, Ιδρυτής και Διευθυντής του οργανισμού LivesthroughFriends
11:30 - 11:45	Ερωτήσεις από το κοινό
11:45 - 12:00	Coffee break

2. Αυτοσυνηγορία και ποιότητα ζωής

Συντονισμός: Θάνος Τσαβαλάκογλου, Διευθυντής του Σωματείου «Ο Σωτήρ»

12:00 - 12:10	«Ο άνθρωπος στο κέντρο του σχεδιασμού μας» John O'Brien, Συγγραφέας, πρωτοπόρος του ατομοκεντρικού σχεδιασμού (μέσω Zoom)
12:10 - 12:30	«Ζωή όχι διαβίωση» Βασίλης Καλοπίσης, Υπεύθυνος Λειτουργίας Συλλόγου Το Πέταγμα
12:30 - 12:50	«Ακούγομαι άρα υπάρχω. Με άλλα λόγια, αυτοσυνηγορία» Λουκία Χαϊδεμενάκη, Ψυχολόγος Συλλόγου Το Πέταγμα
12:50 - 13:15	«Έχω σχέσεις και ανήκω - Αγάπη και κοινότητα» Bob Rhodes, Ιδρυτής και Διευθυντής του οργανισμού LivesthroughFriends
13:15 - 13:30	Ερωτήσεις από το κοινό
13:30 - 14:45	Ελαφρύ γεύμα

3. Οι οικογένειες ως φυσικοί συνοδοιπόροι και σύμμαχοι

Συντονισμός: Όμηρος Εμμανουηλίδης, Πρόεδρος ΠΕΓΚΑΠ

- 14:45 - 15:00 «Η ανθεκτικότητα των γονέων ατόμων με αναπηρία»
Πένυ Παπανικολοπούλου, Κλινική Ψυχολόγος,
Επιστημονική Υπεύθυνη της ΜΚΟ «TACT HELLAS»
- 15:00 - 15:10 «Καλύτερα μαζί - δυναμώνοντας τη φωνή των οικογενειών»
Al Etmanski, Γονέας ακτιβιστής, κοινωνικός οργανωτής και συγγραφέας
(μέσω Zoom)
- 15:10 - 15:25 «Τι θέλω για το παιδί μου» Κική Χριστοδούλου,
μητέρα, μέλος Δ.Σ. Συλλόγου Το Πέταγμα
- 15:25 - 15:45 «Ζυγιάζοντας τα φτερά για Πέταγμα εμπρός»
Η εμπειρία της ομάδας αδελφών Πέταγμα Bros
& Μπέττυ Μανταδάκη, Ψυχολόγος
- 15:45 - 16:00 Ερωτήσεις από το κοινό

4. Κοιτώντας μπροστά. Προκλήσεις και ευκαιρίες

Συντονισμός: Γιάννης Λυμβαίος, Οργανωτικός Γραμματέας ΕΣΑμεΑ και ΠΟΣΓΚΑμεΑ

- 16:00 - 17:00 Συζήτηση με πάνελ ομιλητών.
Συμμετέχουν:
- Αθηνά Διακουμάκου, Προϊσταμένη Γενικής Δ/σης Κοινωνικής Αλληλεγγύης Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων
  - Κούλα Ιωάννου, Πρόεδρος Συλλόγου Το Πέταγμα
  - Μαρία Τουρκοχωρίτη, Πρόεδρος Συλλόγου Το Εργαστήρι
  - Bob Rhodes, Ιδρυτής και Διευθυντής του οργανισμού LivesthroughFriends
  - Βασίλης Καλοπίσης, Υπεύθυνος Λειτουργίας Συλλόγου Το Πέταγμα

Βιογραφικά Σημειώματα

Ο Bob Rhodes είναι συνιδρυτής του οργανισμού LivesthroughFriends (www.livestroughfriends.org). Μαζί με εμπνευσμένους συνεργάτες, έχει αφιερωθεί για περισσότερα από 50 χρόνια στην οικοδόμηση ισχυρότερων και πιο συμπεριληπτικών κοινοτήτων βοηθώντας ανθρώπους που εξαρτώνται από την “κοινωνική φροντίδα” (ιδιαίτερα εκείνους με την

ετικέτα της προκλητικής συμπεριφοράς) να “αποκτήσουν μια ζωή”, και υποστηρίζοντας τους ανθρώπους και τους φορείς που τους βοηθούν στο Ηνωμένο Βασίλειο και διεθνώς. Ο Bob έχει διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στην αποϊδρυματοποίηση στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε άλλες χώρες και ήταν ο κοινωνικός επιχειρηματίας της χρονιάς από την Ernst & Young το 2003. Τα βιβλία του περιλαμβάνουν το “Much More to Life than Services” (2010) και το “The Green Book” (2013).

Ο John O'Brien μαθαίνει από τα άτομα με αναπηρία, τις οικογένειές τους και τους συμμάχους τους πως μπορούμε να χτίσουμε πιο δίκαιες και χωρίς αποκλεισμούς κοινότητες. Χρησιμοποιεί αυτά που μαθαίνει για να συμβουλεύει τα άτομα με αναπηρία

τις οικογένειές τους, τις ομάδες συνηγορίας, τους παρόχους υπηρεσιών, τις κυβερνήσεις και όσους ενδιαφέρονται για την αλλαγή, γράφοντας και οργανώνοντας εργαστήρια. Για πληροφορίες σχετικά με τα βιβλία του και για να κατεβάσετε μερικά από τα κείμενά του, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα <https://tinyurl.com/4pru77wbh>

Ο Al Etmanski είναι γονέας ακτιβιστής και κοινωνικός οργανωτής στον τομέα της αναπηρίας από το 1978, όταν γεννήθηκε η κόρη του Liz. Η Liz είναι ζωγράφος, ποιήτρια και δασκάλα τέχνης. Ο Al ηγήθηκε του κινήματος για το κλείσιμο των μεγάλων ιδρυμάτων στην περιοχή British Columbia στον Καναδά και βοήθησε να κλείσουν τα σχολεία με διαχωρισμούς. Δημιούργησε επίσης μια σειρά από οργανώσεις, όπως το

Ινστιτούτο Οικογενειακής Υποστήριξης, το Access Housing και το Planned Lifetime Advocacy Network (PLAN)). Το PLAN επικεντρώνεται στην οικονομική και κοινωνική ευημερία των ατόμων με αναπηρία, ιδίως μετά τον θάνατο των γονέων τους. Το PLAN διευθύνεται από γονείς και ειδικεύεται στη δημιουργία δικτύων υποστήριξης για τα άτομα με αναπηρία. Το PLAN πιστεύει ότι οι υπηρεσίες και τα προγράμματα πρέπει να υποστηρίζουν μια καλή ζωή και όχι να την

υποκαθιστούν. Το μοντέλο PLAN έχει εξαπλωθεί σε περισσότερες από σαράντα τοποθεσίες σε όλο τον κόσμο. Η Al πιστεύει στη δύναμη των γονέων ειδικά όταν αυτοί συνεργάζονται. Μελετώντας την ιστορία της αναπηρίας ανακάλυψε ότι η αγάπη και η αποφασιστικότητα των γονέων έχουν καθοδηγήσει τις περισσότερες από τις μεγάλες καινοτομίες για τα άτομα με αναπηρία. Ο Al έχει γράψει πολλά βιβλία, μεταξύ των οποίων το “Safe and Secure” και το “A Good Life - for you and your loved one with a disability”. Το πιο πρόσφατο βιβλίο του είναι το “The Power of Disability -10 Lessons for Surviving, Thriving and Changing the World”. Η ιστοσελίδα του είναι στη διεύθυνση www.aletmanski.com. Ο Al υποστηρίζει επί του παρόντος το κίνημα Disability Without Poverty (Αναπηρία χωρίς φτώχεια), καθώς διεξάγει εκστρατεία για ένα εγγυημένο βασικό εισόδημα για 1,4 εκατομμύρια Καναδούς με αναπηρία.

Η Πέννυ Παπανικολοπούλου MSc, PhD είναι Κλινική Ψυχολόγος με πολυετή πείρα στη βιωματική κατάρτιση προσωπικού της ΗΠΑ και στην Ελλάδα. Εργάστηκε έντεκα χρόνια στις ΗΠΑ σε πολλαπλές δομές της ψυχικής υγείας. Στην Ελλάδα ασχολήθηκε με την αποασυλοποίηση του πρώην ΠΙΚΠΑ Λέρου. Υπήρξε Επιστημονική Διευθύντρια του Ιδρύματος «Η Θεοτόκος» για 16 χρόνια, υπεύθυνη του Ιατροπαιδαγωγικού Σταθμού, της Πρώτης Παρέμβασης του Αυτισμού, Προεπαγγελματικής και Επαγγελματικής Κατάρτισης καθώς και Εργασιακής Αποκατάστασης για ΑμεΑ.

Είναι Επιστημονική Υπεύθυνη της ΜΚΟ «TACT HELLAS» στο χώρο της ψυχικής υγείας με προγράμματα στον Ελλαδικό χώρο. Είναι Πρόεδρος των Best Buddies Ελλάδας, ενός εθελοντικού οργανισμού για ΑμεΑ. Είναι Εξωτερική Επιστημονική Συνεργάτης της Πανεπιστημιακής Κλινικής της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ στον τομέα της Ψυχοτραυματολογίας και εκπαίδευσης των ειδικευόμενων Παιδοψυχιάτρων. Διατελεί μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου Το Πέταγμα και σύμβουλος των Υποστηριζόμενων Στεγών από το 2002. Είναι EMDR-Europe accredited Trainer & Consultant and the recipient of : Presidents' Good Steward Award – New Hampshire, U.S.A., Hellenic American University.

Ο Βασίλης Καλοπίσης έχει περισσότερα από 22 χρόνια εμπειρίας στην Ελλάδα και στη Βρετανία στην υποστήριξη πολιτών με αναπηρία. Τα τελευταία 17 χρόνια είναι υπεύθυνος λειτουργίας των Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης του Συλλόγου Το Πέταγμα. Επιπλέον είναι κοινωνικός επιχειρηματίας

και συνιδρυτής της κοινωνικής επιχείρησης Puzzle, μέλος του Διεθνούς Δικτύου Citizen Network και του ερευνητικού κέντρου Centre for Welfare Reform. Από το 2019 εργάζεται επίσης για το EASPD, ως τοπικός συντονιστής του Εθνικού προγράμματος αποϊδρυματοποίησης και πρώιμης παρέμβασης στην Ελλάδα, το οποίο υλοποιείται σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

Η Λουκία Χαϊδεμενάκη είναι ψυχολόγος και art therapist (PhDc, μέλος του Βρετανικού Συλλόγου Ψυχολόγων) με εμπειρία στον τομέα της ψυχοκοινωνικής ένταξης παιδιών/νέων με αναπηρία στη Γερμανία και στην ψυχιατρική αποϊδρυματοποίηση και αποκατάσταση στην Ελλάδα (Πρόγραμμα Ψυχαγωγίας –Υπουργείο Υγείας). Εργάζεται στον Σύλλογο για την Υποστηριζόμενη Διαβίωση ΠΕΤΑΓΜΑ και είναι επιστημονικός συνεργάτης του

Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης για το πρόγραμμα ισότιμης πρόσβασης και συμμετοχής ατόμων με αναπηρίες στον Πολιτισμό. Διατελεί επιστημονικά υπεύθυνη (ΑΜΑΚΑ ΑμΚε) Ευρωπαϊκών επιδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων και προγραμμάτων αυτοσυνηγορίας για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων που διαβιούν σε ιδρυματικά πλαίσια. Διδάσκει στην ιδιωτική Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση (Queen Margaret University/Metropolitan College) και ερευνητικά της άρθρα έχουν δημοσιευθεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά.

Η Μπέττυ Μανταδακη γεννήθηκε στην Αθήνα στις 9 Ιουλίου του 1962. Σπούδασε κλινική ψυχολογία στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών (ULB) και στην συνέχεια εκπαιδεύτηκε στην συστημική προσέγγιση και στην ατομική ψυχοδυναμική ψυχοθεραπεία. Ο πρώτος επαγγελματικός χώρος που την εμπιστεύτηκε ήταν η Εστία Ειδικής Επαγγελματικής Αγωγής όπου κορίτσια με νοητική υστέρηση από 14 ετών και πάνω, λάμβαναν επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση σε δεξιότητες ζωής, αλλά και επαγγελματική αποκατάσταση για όσους το επιθυμούσαν

στην ελεύθερη αγορά εργασίας. Εκεί, από το 1987 έως το 2002, έμαθε πως δεν υπάρχουν ανάπηροι άνθρωποι.... μόνο ανάπηρες κοινωνίες.... εκείνες που δεν μπορούν να εντάξουν όλα τους τα μέρη και να αξιοποιήσουν όλες τους τις φωνές. Από το 2002 μέχρι σήμερα, εργάζεται σε κέντρο πρόληψης του ΟΚΑΝΑ, και ευαισθητοποιεί την κοινότητα στην δεξιά του σχετιζομένου. Τον Φεβρουάριο του 2020 την κάλεσε ο Σύλλογος Υποστηριζόμενης Διαβίωσης το “Πέταγμα” να συντονίσει μια ομάδα αδελφών των ενοίκων του. Εκεί ξεκινά ένα άλλο ταξίδι....

Επιστημονική & Οργανωτική

Επιτροπή Ημερίδας

Κούλα Ιωάννου

Πένυ Παπανικολοπούλου

Αγγελική Ξένου - Χριστοδούλου

Βασίλης Καλοπίσης

Λουκία Χαϊδεμενάκη

Χρύσα Παπουτσάκη

Δέσποινα – Μαρία Τσικκίνη

ΤΟ ΠΕΤΑΓΜΑ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΜΕΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Γραφείο: Τροίας 80, Βριλήσσια, Τ.Κ.: 152 35

Τηλ. / Fax: 2106723232

E-mail: petagma@petagma.gr

www.petagma.gr

Δημιουργία βίντεο: Μαρία Σιδηροπούλου

Υποτιτλισμός: Αλεξάνδρα Καρανικολού

Γραφιστική Υποστήριξη - εγγραφή ήχου: Βασίλης Παπαδημητρίου